

Viorela Beatrice IACOVOIU

ANALIZĂ ECONOMICO-FINANCIARĂ

Viorela Beatrice IACOVOIU

**ANALIZĂ
ECONOMICO-FINANCIARĂ**

Copyright © 2015, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul
scris al **Editurii Pro Universitaria**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IACOVOIU, VIORELA

Analiză economico-financiară / Viorela Beatrice
Iacovoiu. - București : Pro Universitaria, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-26-0307-6

658.1

Referenți: Conf. univ.dr. Mirela Lazăr
Conf. univ.dr. Boni Mihaela Străoanu

Cuvânt-înainte

Gestionarea activității întreprinderii presupune alegerea conștientă și rațională a unei direcții de acțiune în vederea atingerii unui obiectiv stabilit anterior, cu o eficiență economică și socială maximă posibil. Având în vedere că activitatea firmei se desfășoară într-un mediu deschis, dinamic și complex, adoptarea unor decizii corecte depinde atât de cunoașterea realităților interne, cât și a celor din mediul economic extern.

Plecând de la această idee, lucrarea de față își propune să prezinte într-o formă accesibilă modalitățile și tehnicile de analiză științifică a stării economico - financiare a întreprinderii, punând accentul pe aspectele referitoare la evaluarea resurselor existente, a potențialului și performanței firmei.

Bazată pe studierea unei ample bibliografii de specialitate din țară și străinătate, a legislației în domeniu, ca și pe calcule proprii, această lucrare se adresează atât studenților de la facultățile de profil economic, cât și specialiștilor în domeniu, managerilor și utilizatorilor externi care pot valorifica cunoștințele prezentate în procesul de îmbunătățire a gestionării activității firmei.

Autoarea speră că lucrarea va contribui la îmbunătățirea capacității de înțelegere a complexității procesului de diagnosticare a stării și funcționării întreprinderii, cât și la dezvoltarea abilităților practice ale tuturor celor interesați în aprofundarea problematicii prezentate.

Autoarea

CAPITOLUL 1

NOȚIUNI INTRODUCTIVE

CUPRINS:

- 1.1. Funcțiile, obiectivele și etapele analizei economico-financiare
- 1.2. Criterii de clasificare a analizei economico-financiare
- 1.3. Factorii care influențează rezultatele economice
- 1.4. Metode utilizate în analiza economico-financiară
- 1.5. Test de verificare a cunoștințelor

OBIECTIVE:

- însușirea conceptelor fundamentale;
- cunoașterea factorilor endogeni și exogeni care influențează rezultatele activității firmei;
- înțelegerea metodelor și tehnicilor de bază specifice analizei economico-financiare.

CUVINTE CHEIE:

▪ Analiză	▪ Grupare	▪ Metoda balanțieră
▪ Factori endogeni	▪ Comparație	▪ Metoda substituirilor în lanț
▪ Factori exogeni	▪ Mărimi absolute	▪ Metoda ratelor
▪ Analiză cantitativă	▪ Mărimi relative	▪ Metoda grilelor de evaluare
▪ Analiză calitativă	▪ Bază fixă	▪ Metoda calculului marginal
▪ Diviziune	▪ Bază în lanț	▪ Sinteză

1.1. Funcțiile, obiectivele și etapele analizei economico-financiare

Analiza economico-financiară însumează „un ansamblu de concepte, metode, tehnici, procedee și instrumente care asigură tratarea informațiilor interne și externe, în vederea formulării unor aprecieri pertinente referitoare la situația economico-financiară a unei firme, identificarea factorilor, cauzelor și condițiilor care au determinat-o, precum și a rezervelor interne de îmbunătățire a acesteia, din punctul de vedere al utilizării eficiente a resurselor umane, materiale și financiare”¹. Alți autori arată că „analiza urmărește dinamica fenomenelor economice și financiare...din punct de vedere cantitativ și/sau calitativ, static și/sau dinamic, identificând factorii importanți, corelația dintre aceștia, cauzele și consecințele schimbării acestora și, pe această bază, realizează diagnosticarea stării lor în vederea orientării deciziilor care privesc funcționarea eficientă a firmei în context competițional”². O altă definiție, mai puțin complexă, evidențiază obiectul analizei economico-financiare – „studierea sub multiple aspecte a rezultatelor utilizării resurselor umane, materiale și financiare în diverse întreprinderi, la nivel micro sau macro economic, în scopul descoperirii de noi posibilități de dezvoltare și perfecționare a activității economice desfășurate de acestea”³. Aceste definiții ilustrează într-o formă sintetică funcțiile, obiectivele, tipologia și metodologia analizei economico-financiare.

Funcțiile pe care aceasta le realizează în cadrul procesului de conducere sunt următoarele:

- *funcția informațională* se realizează prin transmiterea datelor furnizate de sistemul de evidență economico-financiară către factorii de decizie, cu scopul corectării eventualelor abateri;

- *funcția de evaluare a potențialului tehnico-economic al întreprinderii* derivă din cerințele funcției de informare, având rolul de a le transpune în practică prin „cele două laturi ale sale, care se individualizează și întrepătrund într-un proces simbiotic: diagnostic și respectiv reglare, în accepțiunea de echilibrare a funcționării sistemului întreprindere”⁴;

- *funcția de fundamentare a deciziei pe criterii de eficiență* derivă din faptul că orice decizie economico-financiară adoptată la nivelul întreprinderii se bazează pe calcule economice de eficiență;

¹ Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N., *Analiză economico-financiară*, Editura Economică, București, 2005, p.14-15

² Robu V., Anghel I., Șerban E.C., *Analiza economico-financiară a firmei*, Editura Economică, București, 2014, p.26

³ Păvăloaia W., Păvăloaia D., *Analiza economico-financiară*, Editura Tehnopress, Iași, 2009, p.16

⁴ Ișfănescu A., Robu V., Hristea A.M., Vasilescu C., *Analiză economico-financiară*, Editura ASE, București, 2002, p.15

- *funcția de reflectare a gestionării eficiente a patrimoniului și de evaluare a performanțelor managementului* constă în cuantificarea aspectelor de ordin cantitativ și calitativ cu privire la performanțele economico-financiare;

- *funcția de realizare a conexiunii cu mediul exterior economico-financiar* presupune analiza relațiilor cu furnizorii de capital, partenerii de afaceri, statul și alți utilizatori ai informațiilor furnizate de analiza economico-financiară.

Aceste funcții sunt complementare în realizarea celui mai important obiectiv al analizei economico-financiare, respectiv utilizarea rezultatelor analizei în procesul decizional⁵.

Informațiile furnizate de analiza economico-financiară sunt utilizate de o diversitate de subiecți provenind atât din mediul intern, cât și din cel extern, respectiv: *furnizorii de capital* (acționarii și consultanții acestora, investitorii în obligațiuni, băncile și alți investitori); *partenerii de afaceri* (furnizorii, clienții, angajații și organizațiile sindicale); *statul* (organele fiscale, guvernul și organizațiile cvasi-guvernamentale, autoritățile locale); *alți utilizatori* (managementul firmei, organizațiile profesionale, analiștii și consultanții, auditorii și publicul etc)⁶.

Astfel, diagnosticând starea diverselor fenomene și identificând cauzele acestora prin descoperirea mecanismelor factoriale, analiza economico-financiară, ca instrument operațional de supraveghere a activității și performanțelor firmei, furnizează informații multiple.

Analiza studiază mecanismul de formare și modificare a fenomenelor economice prin descompunerea lor în elemente componente, în părți simple și prin depistarea factorilor de influență. Descompunerea se face în trepte, de la complex la simplu, în vederea identificării cauzelor finale care explică o anumită stare de fapt, un anumit nivel de performanțe sau o anumită evoluție a lor. *Elementele* sunt „părți componente ale fenomenului analizat”, iar *factorii* reprezintă „forțele motrice” care influențează direct (factorii de gradul I) sau indirect (factorii de gradul II, III etc.) fenomenele economice. *Cauzele finale* au semnificația de împrejurări care în anumite condiții explică apariția unui fenomen, starea și evoluția acestuia⁷.

Identificarea cauzelor finale necesită o investigare analitică a întreprinderii în ansamblul său, a condițiilor de derulare a fenomenelor și proceselor economice. Pentru identificarea relațiilor cauză-efect, *analiza urmează drumul invers al*

⁵ Băcanu B., *Tehnici de analiză în managementul strategic*, Editura Polirom, București, 2007, p.12

⁶ Higgins R.C., *Analysis for Financial Management*, McGraw-Hill College, 2008, p. 18-23; Robu V., Anghel I., Șerban E.C., *Opera citată*, p.20-24

⁷ Helfert E.A., *Techniques of Financial Analysis: A Guide to Value Creation*, McGraw-Hill/Irwin, 2002, p.15-24; Hristea A.M., *Analiza economică și financiară a activității întreprinderii. De la intuiție la știință*, vol.I, Editura Economică, București, 2013, p.26-29

realizării fenomenului. Ea pornește de la efecte pentru a identifica diversele cauze, investigând la fiecare nivel condițiile particulare care au favorizat o anumită înlănțuire cauzală.

Atingerea obiectivului analizei, respectiv identificarea cauzelor primare care determină fenomenele economico-financiare, impune parcurgerea mai multor etape (tab.1.1).

Etapele analizei economico-financiare

Tabelul 1.1

Nr. crt.	Etape	Conținut	Obiectiv/Rezultat
1.	<i>Delimitarea obiectului analizei</i>	<ul style="list-style-type: none"> •stabilirea obiectivelor analizei, în funcție de scopul acesteia; •delimitarea în timp și spațiu a fenomenelor economice studiate; •identificarea surselor de informare (interne și externe). 	Fixarea obiectivului analizei și stabilirea surselor de date.
2.	<i>Culegerea, prelucrarea și selecționarea datelor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •culegerea informațiilor cu privire la indicatorii economico-financiar ce urmează a fi analizați; •prelucrarea și selecționarea informațiilor necesare atingerii obiectivului analizei. 	Realizarea bazei de date cu privire la fenomenele studiate sub forma unor indicatori economico-financiar delimitați în timp și spațiu.
3.	<i>Verificarea informațiilor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •verificarea exactității informațiilor preluate din situațiile financiare; •verificarea corectitudinii datelor sub aspectul calculelor matematice. 	Informațiile selecționate sunt complete, corecte și utile.
4.	<i>Analiza calitativă a datelor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •determinarea elementelor, factorilor și cauzelor fenomenului cercetat; •stabilirea relațiilor de condiționare dintre fiecare factor și fenomenul analizat, cât și dintre diferiții factori care acționează asupra acestuia. 	Stabilirea modelelor de analiză structurală și/sau factorială a fenomenelor economice studiate utilizând procedee specifice (diviziunea, rezultatelor, gruparea, comparația).
5.	<i>Analiza cantitativă a datelor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •măsurarea influențelor factorilor asupra fenomenelor economice studiate. 	Determinări cantitative
6.	<i>Sinteza rezultatelor</i>	<ul style="list-style-type: none"> •interpretarea rezultatelor obținute și formularea concluziilor analizei; •elaborarea măsurilor necesare corectării abaterilor și îmbunătățirii activității agentului economic. 	Realizarea raportului de analiză economico-financiară

Așadar, informația economică reprezintă fundamentul realizării analizei economico-financiare, problematica actului decizional constând nu în lipsa informațiilor, ci în dificultatea culegerii, prelucrării și selecționării datelor astfel încât să răspundă obiectivelor propuse. În acest sens, informațiile trebuie să îndeplinească o serie de condiții esențiale și anume: să fie utile, corecte (exacte) și complete (profunde); să fie actuale (informațiile neactualizate influențează negativ reglarea funcțiunii sistemului); să se obțină cu costuri relativ reduse⁸.

La nivelul firmei, informațiile necesare activității de analiză se obțin fie din *surse interne*, respectiv sistemul propriu de evidență (contabilitatea de gestiune și financiară), fie din *surse externe*, ca de exemplu organele fiscale, instituții și organisme specializate (în general pentru informații referitoare la sectorul/ramura de activitate în care activează întreprinderea), bursele de valori, mass-media, târguri și expoziții etc..

În practica curentă, principala sursă de informații o constituie situațiile financiare care, potrivit Standardelor Internaționale de Contabilitate (IAS), sunt alcătuite din: bilanț, cont de profit și pierdere, situația mișcării capitalurilor proprii, tabloul de trezorerie, politici contabile și note explicative.

1.2. Criterii de clasificare a analizei economico-financiare

Literatura de specialitate⁹ clasifică diversele tipuri de analiză economico-financiară în funcție de o multitudine de criterii (tab.1.2).

Tipologia analizei economico-financiare

Tabelul 1.2

Nr. crt.	Criteriu de clasificare	Categoriile	Observații
1.	În funcție de nivelul la care se desfășoară analiza	<i>analiză microeconomică</i>	se desfășoară la nivelul agentului economic sau al compartimentelor funcționale din cadrul firmei
		<i>analiză mezoeconomică</i>	se realizează la nivelul sectorului sau ramurii de activitate, urmărindu-se, de exemplu, poziția firmei în cadrul ramurii economice, situația produselor de substituție etc.;
		<i>analiză macroeconomică</i>	se realizează la nivelul economiei naționale, utilizându-se mărimi agregate (produs intern brut, venit național, populația totală)

⁸ Vance D.E., *Financial analysis and decision making: tools and techniques to solve financial problems and make effective business decisions*, McGraw-Hill Professional, 2002, p.16

⁹ Lazăr M., Lazăr C., *Analiză statistico-economică*, Editura Economică, București, 2012, p.14; Robu V., Anghel I., Șerban E.C., *Opera citată*, p.26-28; Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N., *Opera citată*, p.15-19